

Unit 4 Part 2

Gyanmala Library

Free Coaching to All

Follow on all social media (Shabadgar)

ਵਿਸ਼ਾ: ਵੈੱਬ-ਸਕੇਲ ਡਿਸਕਵਰੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (WEB-SCALE DISCOVERY SERVICES – WSD)

ਵੈੱਬ-ਸਕੇਲ ਡਿਸਕਵਰੀ (Web Scale Discovery—WSD) ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦਾ ਉਭਾਰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ (Information Retrieval) ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ **ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਰੁਝਾਨ** ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਵਰੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਧੇਰੇ **Google** ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਖੋਜ ਸਾਧਨ (Library Tools) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੋਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਵੈੱਬ-ਸਕੇਲ ਡਿਸਕਵਰੀ ਟੂਲਜ਼ ਨੂੰ “**Academic Google**” ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਟੂਲ ਇੱਕੋ ਖੋਜ ਇੰਟਰਫੇਸ ਰਾਹੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਨਲਾਈਨ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ Google ਵਰਗਾ ਖੋਜ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਡਿਸਕਵਰੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੋੜਾਂ ਲਈ **All-in-One Solution** (ਇੱਕੋ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੱਲ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵੱਲ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਡਿਸਕਵਰੀ ਟੂਲਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ **Implementation, Comparison, User Experience, Information Literacy, Librarian Perception** ਅਤੇ **Collection Usage** ਆਦਿ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸੈਕੜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਫੈਕਲਟੀ (Faculty) ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ **Subject Databases**, ਫਿਰ **Google Scholar** ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ ਵਾਲੇ Search Engines ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

WSD Vendors ਅਤੇ Content Providers (ਜਿਵੇਂ Publishers ਅਤੇ Aggregators) ਵਿਚਕਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ **FTP** ਜਾਂ **ਇਸ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ** ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Web Scale Discovery Services ਕੀ ਹਨ?

Web Scale Discovery Services ਉਹ ਟੂਲ ਹਨ ਜੋ:

- ਸਥਾਨਕ (Local) ਅਤੇ ਦੂਰਸਥ (Remote) ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ **ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ** ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ **Relevance Ranking** ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ Collections ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ **ਇੱਕੋ Entry Point** ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਾਕਾਂਖੀ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ WSD Vendors

1. **OCLC**
2. **EBSCO**
3. **ProQuest**
4. **Ex Libris**

ਆਦਰਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਸੰਭਵ Online Content Providers ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ Index ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ Local Holdings ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Discovery Services ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

Discovery Services ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਜਟਿਲ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, Proprietary Content Providers ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ Discovery Services ਨੂੰ:

- ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ Search Results ਅਤੇ
- ਸਿਰਫ਼ Authenticated Users ਲਈ ਉਪਲਬਧ Content

ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, Resources ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹਰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀਆਂ **Subscriptions ਅਤੇ Database Selections** ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

Discovery Services ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ Resources ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ:

- Paid Subscriptions
- Open Access Licenses
- Public Domain

ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ Discovery Service ਅਤੇ Content Resource ਦੋਵਾਂ ਦੀ Subscriber ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ Search Results ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Database Publishers ਆਪਣੀ ਸਮੱਗਰੀ Discovery Service Providers ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਵੱਲ ਰੁਝਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਧੇ ਅਤੇ **Usage Statistics** ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ Subscription Renewals ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

Abstracting and Indexing (A&I) Services, ਜਿਵੇਂ ਕਿ Thomson Reuters/ISI, PubMed ਅਤੇ PsycINFO ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ, Discovery Services ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਰਚਾ/ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹਨ।

Web Scale Discovery Services ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੱਖ

1. Content (ਸਮੱਗਰੀ)

ਇਹ Services Local ਅਤੇ Remotely Hosted Repositories ਤੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ (Harvest) ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ **Centralized Index** ਤਿਆਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ Index **Article Level** ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ Content Types ਲਈ ਇੱਕ **Normalized Schema** ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ Search ਅਤੇ Retrieval ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ Search Results ਨੂੰ **Relevancy Ranking** ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2. Discovery (ਖੋਜ)

ਇਹ Services ਇੱਕ **Single Search Box** ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ Google ਵਰਗਾ Search Experience ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ **Advanced Search Capabilities** ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

3. Delivery (ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ)

ਇਹ Services:

- ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ Search Results ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
- Results ਨੂੰ Relevancy ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ Rank ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
- Modern ਅਤੇ User-Friendly Interface ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਅਜਿਹੀਆਂ Functionalities ਅਤੇ Design Cues ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅੱਜ ਦੇ Users ਲਈ ਜਾਣੂ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।
- **Faceted Navigation** ਰਾਹੀਂ ਉਪਭੋਗਤਾ Results ਨੂੰ ਹੋਰ ਖਾਸ (Specific) ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

4. Flexibility (ਲਚਕੀਲਾਪਣ)

ਇਹ Services underlying systems ਤੋਂ **Agnostic** ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ Systems:

- Library ਵੱਲੋਂ Hosted ਹੋਣ, ਜਾਂ
- Content Providers ਵੱਲੋਂ Remotely Hosted ਹੋਣ।

ਇਹ Services Traditional Library Systems ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧੇਰੇ **Open** ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੂੰ Services ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ Customize ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ Library Environment ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਾ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਨੈੱਟਵਰਕ

NATIONAL INFORMATION SYSTEMS AND NETWORKS

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਨੈੱਟਵਰਕਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਦਾਹਰਨ ਹਨ:

- NISCAIR
- DESIDOC
- SENDOC
- ENVIS
- INFLIBNET
- DELNET
- NICNET
- ERNET
- National Knowledge Network (NKN)
- Biotechnology Information System Network (BTISNET/BISNET)

NATIONAL INSTITUTE OF SCIENCE COMMUNICATION AND INFORMATION RESOURCES (NISCAIR)

NISCAIR ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ

National Institute of Science Communication (NISCOM), ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ Publications and Information Directorate (PID) ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1951 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਗਿਆਨਕ Journals ਅਤੇ Periodicals ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ Raw Materials ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ Encyclopaedia ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ Indian National Scientific Documentation Centre (INSDOC) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1952 ਵਿੱਚ UNESCO ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।

NISCOM ਅਤੇ INSDOC ਦਾ 30 ਸਤੰਬਰ 2002 ਨੂੰ ਵਿਲੀਨੀਕਰਨ (Merger) ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ:

National Institute of Science Communication and Information Resources (NISCAIR)

ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ।

NISCAIR ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ

1. Acquisition of Information Resources

ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ

NISCAIR ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ **Science & Technology (S&T) Information** ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ, ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨਾ।

ਇਸ ਤਹਿਤ ਸੰਸਥਾ Print ਅਤੇ Electronic ਦੋਵਾਂ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ S&T Publications ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ Traditional ਅਤੇ Modern ਦੋਵਾਂ ਢੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।

2. National Science Library (NSL)

National Science Library (NSL) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1964 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ Monographs ਅਤੇ Bound Volumes of Journals ਸਮੇਤ 2,00,000 ਤੋਂ ਵੱਧ **Volumes** ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੋਣ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

NSL ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ Library Services ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ:

- **Referral Centre** ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।
 - ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ Library Collections ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਵਰਤੋਂ ਲਈ **Clearing House** ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।
-

3. In-house Databases

NISCAIR ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ Databases ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

1. **NUCSSI** – National Union Catalogue of Scientific Serials in India
2. **INPAT** – Indian Patents Database
3. **MAPA** – Medicinal and Aromatic Plants Abstracts
4. **ISA** – Indian Science Abstracts

4. Raw Materials Herbarium & Museum

NISCAIR ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ Raw Materials ਦਾ ਇੱਕ **Herbarium and Museum** ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ:

- Plant Origin
- Animal Origin
- Mineral Origin

ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ Raw Materials ਨੂੰ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸੰਗ੍ਰਹਿ:

- Scientists
- Researchers
- Industrialists
- Students
- General Public

ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

NISCAIR Herbarium & Museum ਨੂੰ **RHMD (Raw Materials Herbarium & Museum, Delhi)** ਦਾ Acronym ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ Acronym **International Association for Plant Taxonomy** ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ **Index Herbariorum, New York, USA** ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ।

5. Consultancy Services

ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ

NISCAIR ਵੱਲੋਂ Payment ਦੇ ਬਦਲੇ:

- Plants ਦੀ Identification
- Crude Drug Samples ਦੀ Identification

ਸੰਬੰਧੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ Plants ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

- Availability
 - Uses
 - Cultivation
 - Export Data
 - Import Data
-

6. Official Certifying Centre (OCC)

NISCAIR Herbarium ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ **Indigenous Systems of Medicine** ਵਿੱਚ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ Crude Drugs ਦੀ Authentication ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ Nodal Agency ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

7. NISCAIR Citizen Charter

NISCAIR Citizen Charter ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

- ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ Public Services ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ/ਹੱਕ
 - Services ਦੇ Performance Standards ਦੀ ਵਿਆਪਕ Publicity
 - Services ਦੀ Quality
 - Information ਤੱਕ Access
 - Complaints ਲਈ Simplified Procedures
 - Grievances ਦਾ Time-bound Redressal
 - Performance ਦੀ Independent Scrutiny
-

8. E-Journals Consortia

NISCAIR “**Consortium for CSIR Laboratories for Accessing e-Journals**” ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ Nodal Agency ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

9. Translation Service

ਅਨੁਵਾਦ ਸੇਵਾ

NISCAIR ਵੱਲੋਂ:

- 20 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ English ਵਿੱਚ S&T Documents ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ
- English ਤੋਂ Foreign Languages ਵਿੱਚ **Reverse Translation**

ਦੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

10. Document Copy Supply Service (DCSS)

NISCAIR ਭਾਰਤੀ Scientific Community ਨੂੰ **Document Copy Supply Service (DCSS)** ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਧੀਨ:

- Indian Journals ਦੇ Articles
- Foreign Journals ਦੇ Articles
- Indian Patents
- Foreign Patents
- Standards

ਦੀਆਂ Copies Nominal Charges 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

11. Human Resource Development (HRD)

NISCAIR Human Resource Development ਲਈ Training Programmes ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ Training Programmes ਦੇ ਖੇਤਰ ਹਨ:

- Library and Information Science
 - Documentation
 - Science Communication
 - Herbarium Techniques
-

12. Publications

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ

ਨੋਟਸ ਅਨੁਸਾਰ, NISCAIR:

- **17 Primary Scientific Journals**
- **2 Secondary Scientific Journals**

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਸਥਾ:

- Hindi
- English
- Urdu

ਵਿੱਚ Popular Science Magazines ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ

- **The Wealth of India**
- **Bharat Ki Sampada**
- **CSIR News** – English ਵਿੱਚ Fortnightly
- **CSIR Samachar** – Hindi ਵਿੱਚ Monthly
- **Indian Journal of Traditional Knowledge (IJTK)**
- **Medicinal and Aromatic Plants Abstracts (MAPA)**

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦੇ Digitized Versions ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ:

- Indian Science Abstracts (ISA)
- Medicinal and Aromatic Plants Abstracts (MAPA)
- The Wealth of India
- Raw Materials Series

13. International Collaboration

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਯੋਗ

NISCAIR ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ **Serials** ਲਈ **ISSN Numbers Assign** ਕਰਨ ਵਾਲੇ **ISSN International Centre** ਦੇ **National Centre** ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਰੱਖਿਆ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀਕਰਨ ਕੇਂਦਰ

DEFENCE SCIENTIFIC INFORMATION AND DOCUMENTATION CENTRE (DESIDOC)

DESIDOC ਨੇ 1958 ਵਿੱਚ **Scientific Information Bureau (SIB)** ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਹ **Defence Science Laboratory (DSL)** ਦੀ ਇੱਕ **Division** ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ **Laser Science & Technology Centre (LASTEC)** ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

DRDO Library, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1948 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, 1959 ਵਿੱਚ **Scientific Information Bureau (SIB)** ਦੀ ਇੱਕ **Division** ਬਣ ਗਈ।

1967 ਵਿੱਚ SIB ਨੂੰ ਵਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਸੰਗਠਿਤ (Reorganised) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ **Defence Scientific Information and Documentation Centre (DESIDOC)** ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

29 ਜੁਲਾਈ 1970 ਨੂੰ DESIDOC ਇੱਕ **Self-Accounting Unit** ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ DRDO ਦੀਆਂ **Laboratories** ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਣ ਗਿਆ।

ਇਹ Centre **Metcalf House, Delhi** ਦੀ ਮੁੱਖ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

DESIDOC ਆਪਣੀ Library ਅਤੇ ਹੋਰ Information Resources ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ **Science & Technology Information** DRDO Headquarters ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤ DRDO ਦੀਆਂ Laboratories ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

DESIDOC ਦੇ ਮੁੱਖ Sections

DESIDOC ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ Sections ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ:

- Documentation Section
- Translation Section
- Reprography Section
- Technical Section
- Administrative Section
- Library Section
- Multicopier Section
- Publication Section ਆਦਿ।

DESIDOC ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ

1. Information Processing & Dissemination

ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ

DESIDOC DRDO ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ **Science & Technology Information** ਦਾ Collection ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ DRDO ਦੇ Scientists ਨੂੰ **Current Awareness Services (CAS)** ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

- Newspaper Clippings Service
- IEE/IEEE Contents
- Current Contents in Military Science and Technology

2. Training

ਸਿਖਲਾਈ

DESIDOC ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ Training ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

- Library Automation
 - Database Development
 - Online Searching
 - E-mail ਅਤੇ Internet ਦੀ ਵਰਤੋਂ
 - Technical Communication
 - Multimedia Development
 - Information Technology ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰ
-

3. Technical Services

ਤਕਨੀਕੀ ਸੇਵਾਵਾਂ

DESIDOC ਵੱਲੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ Technical Services ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ:

- Reprography
 - Photography
 - Audio Services
 - Video Presentation Materials
 - Translation
 - Communication Services
 - E-mail
 - Internet
 - Printing Services
-

4. Multimedia Laboratory

Multimedia Laboratory ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ Top Management ਅਤੇ **Scientific Adviser to the Defence Minister** ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ:

- Multimedia Authoring
 - Multimedia Designing
 - Multimedia Presentation
-

DRDO Publications

DESIDOC, DRDO ਦੀ Publication Wing ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ Defence Research & Development ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਤਰੱਕੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਈ Publications ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ

1. Defence Science Journal
2. Technology Focus
3. DRDO Newsletter
4. DRDO Samachar
5. DESIDOC Bulletin of Information Technology (DBIT)

SMALL ENTERPRISES NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE (SENDOC)

Small Enterprises National Documentation Centre (SENDOC) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1970 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ Ministry of Micro, Small & Medium Enterprises (MSMEs) ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ Small Enterprises ਨੂੰ Information ਅਤੇ Knowledge ਨਾਲ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ:

- Entrepreneurs ਅਤੇ
- Extension Agents

ਦੇਵਾਂ ਲਈ Information Clearing House ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ Centre ਇੱਕ One-Stop, Global ਅਤੇ IT-Powered Information Centre ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ:

- MSMEs
 - Academia
 - Students
 - Research Institutions
 - Industry Associations
 - Entrepreneurs
-

ENVIRONMENTAL SYSTEM (ENVIS)

INFORMATION

Environmental Information System (ENVIS) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਸੰਬਰ 1982 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ENVIS ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ Environmental Information ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

- Decision Makers
- Policy Planners
- Scientists
- Engineers
- Research Workers ਆਦਿ।

Environment ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ Broad Subject Areas ਨੂੰ Cover ਕਰਨ ਲਈ Network ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ Nodes ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ **ENVIS Centres** ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ **Focal Point** Ministry of Environment & Forests ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਆਪਣੇ Comprehensive Network ਦੇ ਕਾਰਨ ENVIS ਨੂੰ **INFOTERRA** ਲਈ **National Focal Point (NFP)** ਵਜੋਂ Design ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। **INFOTERRA**, **United Nations Environment Programme (UNEP)** ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇੱਕ Global Environmental Information Network ਸੀ।

ENVIS ਦੇ Functions

i) EMCBTAP

ENVIS ਨੇ **World Bank Assisted Environment Management Capacity Building Technical Assistance Project (EMCBTAP)** ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ 2002 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ii) ENVIS-Nodes

Environment ਅਤੇ Sustainable Development ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Information ਦੇ Dissemination ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ **ENVIS India** ਵੱਖ-ਵੱਖ **ENVIS Nodes** ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ Nodes ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ:

- Organizations
- Institutions
- Universities
- Government Departments

ਜੇ Environment ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

INFORMATION AND LIBRARY NETWORK (INFLIBNET)

Information and Library Network (INFLIBNET) Centre ਭਾਰਤ ਦੀ University Grants Commission (UGC) ਦਾ ਇੱਕ Autonomous Inter-University Centre ਹੈ।

ਇਹ UGC ਵੱਲੋਂ ਮਾਰਚ 1991 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ National Programme ਸੀ।

ਨੋਟਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ Headquarters ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ Gujarat University Campus, Ahmedabad ਵਿਖੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

INFLIBNET ਪਹਿਲਾਂ IUCAA (Inter-University Centre for Astronomy and Astrophysics) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ Project ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜੂਨ 1996 ਵਿੱਚ ਇੱਕ Independent Inter-University Centre ਬਣ ਗਿਆ।

INFLIBNET ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼

INFLIBNET ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ University Libraries ਨੂੰ Modernize ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ Information Centres ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ State-of-the-Art Technologies ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ Nationwide High-Speed Data Network ਰਾਹੀਂ Information Resources ਦੀ Optimal Utilisation ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

INFLIBNET ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ:

- Academicians
- Researchers

ਵਿਚਕਾਰ Scholarly Communication ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ।

INFLIBNET Centre Publications

INFLIBNET Centre ਦੀਆਂ Publications ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

- **Annual Report**
- **Current Report**
- **INFLIBNET Newsletter** – INFLIBNET ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ Quarterly Publication
- **PLANNER** ਅਤੇ **CALIBER** ਦੀਆਂ Annual Convention Proceedings

INFLIBNET ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਆਧੁਨਿਕ Education System ਵਿੱਚ Technology ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ UGC ਨੇ Universities ਦੇ Academic Community ਲਈ ਕਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

1. UGC-Infonet Digital Library Consortium

UGC-Infonet Digital Library Consortium ਰਾਹੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ Disciplines ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਹੋਏ:

- Scholarly E-Journals
- Databases

ਤੱਕ Access ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ Initiative ਦੇ Execution ਅਤੇ Monitoring ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ INFLIBNET Centre ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਹੀ ਹੈ।

2. N-LIST

INFLIBNET Centre ਨੇ Government ਅਤੇ Government-Aided Colleges ਨੂੰ E-Resources ਤੱਕ Access ਦੇਣ ਲਈ:

National Library and Information Infrastructure for Scholarly Content (N-LIST)

Project ਚਲਾਇਆ।

ਇਹ Project **National Mission on Education through ICT** ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

INFLIBNET ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ

i) Shodhganga

Shodhganga ਭਾਰਤੀ Theses ਅਤੇ Dissertations ਦਾ ਇੱਕ Repository/Reservoir ਹੈ।

ii) Shodhgangotri

Shodhgangotri ਵਿੱਚ Universities ਵਿੱਚ Ph.D. Registration ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ **Research Synopses/Research Proposals** ਦਾ Repository ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

iii) OJAS@INFLIBNET

ਇਹ ਇੱਕ **Open Access Journal Publishing Platform** ਹੈ।

iv) Shibboleth-Based Access Management System

ਇਹ Electronic Resources ਲਈ **Access Management** ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

v) Open Source Software R&D

INFLIBNET ਵੱਲੋਂ **Open Source Software Research & Development** ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

vi) InfoPort

InfoPort ਭਾਰਤੀ Electronic Scholarly Content ਲਈ ਇੱਕ **Comprehensive Gateway** ਹੈ।

vii) e-PG Pathshala

e-PG Pathshala Postgraduate Courses ਲਈ **E-Content** ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

viii) Measuring Research Output

ਭਾਰਤੀ Universities ਦੇ **Research Output** ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਲਈ ਵੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

DEVELOPING LIBRARY NETWORK (DELNET)

Developing Library Network (DELNET) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜਨਵਰੀ 1988 ਵਿੱਚ India International Centre Library ਤੋਂ ਹੋਈ।

ਇਸ ਨੂੰ 1992 ਵਿੱਚ ਇੱਕ **Society** ਵਜੋਂ Registered ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ **National Information System for Science and Technology (NISSAT)**, Department of Scientific and Industrial Research, Government of India ਵੱਲੋਂ Support ਮਿਲਿਆ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ:

- National Informatics Centre (NIC)
- Department of Information Technology
- Ministry of Communications and Information Technology
- Ministry of Culture, Government of India

ਵੱਲੋਂ ਵੀ Support ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

DELNET Member Libraries ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ Resources ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ **Union Catalogues** ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ Databases ਦਾ Data ਲਗਾਤਾਰ Update ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

DELNET ਦੇ Databases **DELSIS** ਉੱਤੇ Resident ਰਹੇ ਹਨ। DELSIS, DELNET ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਸਿਤ In-house Software ਹੈ, ਜੋ **BASISPlus RDBMS** ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ।

DELNET ਦੇ Functions ਅਤੇ Activities

i) Resource Sharing

DELNET ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ Member Libraries ਵਿਚਕਾਰ **Resource Sharing** ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ii) Online Databases

DELNET ਵੱਖ-ਵੱਖ **Online Databases** ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

iii) DDS / Document Delivery Service

DELNET Members ਆਪਣੀਆਂ **Inter-Library Loan (ILL)** Requests Online Facility ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ Facility **Union Catalogue of Books Database** ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

iv) Development of Software

ਪਹਿਲਾਂ DELNET ਵੱਲੋਂ **CDS/ISIS Software** Storage ਅਤੇ Retrieval ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ UNESCO ਨੇ NISSAT ਰਾਹੀਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ DELNET ਨੇ ਆਪਣਾ Software **DELSIS** ਵਿਕਸਿਤ/ਵੰਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ:

- **DELDOS**
- **DEL-WINDOWS**

ਵਰਗੇ Software ਵੀ MARC Records ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ।

v) Standardization

DELNET ਦੀ ਇੱਕ **Standardization Committee** ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ Meeting ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨੋਟਸ ਅਨੁਸਾਰ:

- **CCF** – Inter-Library Exchange of Bibliographic Data
- **AACR-II** – Cataloguing
- **LCSH** – Thesaurus/Subject Access ਲਈ Recommended

ਰਿਹਾ ਹੈ।

vi) Seminars, Conferences, Workshops & Training

DELNET ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ Library Networking ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ:

- National Workshops
- Seminars
- Meetings
- Training Programmes

ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

DELNET ਵੱਲੋਂ **National Annual Convention on Library and Information Networking (NACLIN)** ਵੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

vii) Publications

DELNET ਨੇ **ਜਨਵਰੀ 1994** ਤੋਂ Library Networking ਬਾਰੇ Awareness ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ **Newsletter** ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ:

- NACLIN Proceedings
- Director's Report

ਆਦਿ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

viii) Mailing Lists and Forum

DELNET ਨੇ **DEL-LISTSERV** ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ Listserv Service ਬਣਾਈ।

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼:

- Current Awareness Service ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- Member Libraries ਨੂੰ Internet ਤੋਂ Latest Information **Electronic Mail** ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣਾ।

ਹੋਰ Listserv Services ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

- Net-happenings
- Med-clips
- IFLA

- LIBJOBS ਆਦਿ।

ix) Other Services

DELSIS (DELNET System for Information Services) ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ Library Networking Software ਹੈ ਜੋ DELNET ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

DELSEARCH DELNET ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਇੱਕ **Database Access Mechanism** ਹੈ।

DELNET ਅਤੇ E-mail

ਨੋਟਸ ਅਨੁਸਾਰ, DELNET ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ **1991** ਵਿੱਚ E-mail Service ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ Library Networks ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੇਵਾ **National Informatics Centre (NIC)** ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

DELNET Publications

DELNET ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ Publications:

1. **NACLIN Proceedings**
2. **DELNET Newsletter**
3. **Director's Report**
4. **Silver Jubilee Publication**

NATIONAL INFORMATICS CENTRE (NIC)

National Informatics Centre (NIC) ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ **राष्ट्रीय सूचना विज्ञान केंद्र (Rashtriya Suchna Vigyan Kendra)** ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

NIC ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ **Science & Technology Organisation** ਹੈ, ਜੋ:

- Informatics Services
- Information and Communication Technology (ICT) Applications

ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

NIC ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ **1976** ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ Headquarters **New Delhi** ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਨੋਟਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ Websites ਦੇ Development ਅਤੇ Management ਵਿੱਚ NIC ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ।

NIC ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ Services

NIC ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ/ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ Services ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਖੇਤਰ:

- **Computer-Aided Design (CAD)**
- **Electronic Transaction Aggregation & Analysis Layer (eTaal)**
- **Geographical Information System (GIS)**
- **Domain Name Registration and Hosting** — gov.in ਅਤੇ nic.in domains
- Informatics
- Biomedical Informatics
- Patent Informatics
- Rural Informatics
- Agriculture Informatics
- Hydrography
- **Internet Data Centre (IDC)**
- Mathematical Modelling and Simulation
- Training
- Computer Networking
- Internet Services
- Wi-Fi
- **Office Procedure Automation (OPA)**
- Cybercrime Forensics
- Cyber Security
- Videoconferencing
- Website Hosting
- Website Development

ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨੈੱਟਵਰਕ (EDUCATION AND RESEARCH NETWORK – ERNET)

Education and Research Network (ERNET) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ **Ministry of Electronics and Information Technology (MeitY)** ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਇੱਕ **Autonomous Scientific Society** ਹੈ। ERNET ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ Networking ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ Internet ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰਤ ERNET ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ERNET ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ **1986** ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ Internet ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। **1998** ਵਿੱਚ ਇਹ Autonomous Scientific Society ਵਜੋਂ **ERNET India** ਬਣਿਆ।

ERNET ਦੇ ਮੁੱਖ Technology Focus Areas

1. **National Academic and Research Network**
2. **Data Communication ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ Applications ਵਿੱਚ Research & Development**
3. **High-End Networking ਵਿੱਚ Human Resource Development**
4. **Educational Content**
5. **Campus-wide High-Speed Local Area Network**

ERNET ਅੱਜ ਵੀ Educational ਅਤੇ Research Institutions ਲਈ connectivity, web hosting, e-mail, domain registration, training, Wi-Fi ਅਤੇ ਹੋਰ ICT services ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

NATIONAL KNOWLEDGE NETWORK (NKN)

National Knowledge Network (NKN) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ **State-of-the-Art Pan-India Network** ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ Knowledge ਅਤੇ Research Institutions ਨੂੰ High-Speed, Secure ਅਤੇ Reliable Network Connectivity ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ।

NKN ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਜਿਹਾ ਮਜ਼ਬੂਤ Network Infrastructure ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ:

- High Availability
- Quality of Service
- Security
- Reliability

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ।

NKN ਨਾਲ Education, Research, Health, Agriculture, Science & Technology ਅਤੇ Governance ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ Advanced Applications ਅਤੇ Collaborative Research ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

NKN ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸੰਬੰਧੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ

ਤੁਹਾਡੇ ਪੁਰਾਣੇ Notes ਵਿੱਚ “founded in 2009 and formed in 2010” ਦਿੱਤਾ ਹੈ। Exam ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰੋ:

- **2008** – NKN ਦੀ Establishment ਲਈ Technical Advisory Committee ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅੱਗੇ ਵਧੀ।
- **March 2010** – Cabinet Committee on Infrastructure (CCI) ਨੇ NKN ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।
- NKN ਨੂੰ **NIC** ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

NKN ਨਾਲ ਜੁੜੇ Institutions

NKN ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਦੇ Knowledge ਅਤੇ Research Institutions ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ:

- Universities
- Research Institutions
- Libraries
- Laboratories
- Healthcare Institutions
- Agricultural Institutions

ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

NKN ਦੀ Architecture ਵਿੱਚ:

- **Overlay Networks**
- **Dedicated Networks**
- **Virtual Networks**

ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

NKN ਦੇ Applications

NKN ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ Advanced Applications ਲਈ Infrastructure ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

- Health
 - Education
 - Science & Technology
 - Grid Computing
 - Bioinformatics
 - Agriculture
 - E-Governance
-

BIOTECHNOLOGY INFORMATION SYSTEM NETWORK (BTISNET)

Biotechnology Information System Network (BTISnet) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ Department of Biotechnology (DBT), Ministry of Science and Technology ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ Bioinformatics Network Programme ਹੈ।

ਇਸ Programme ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1986 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ Modern Biological Science ਅਤੇ Biotechnology ਵਿੱਚ Advanced Research ਲਈ Information Technology ਅਤੇ Bioinformatics ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। DBT ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ BTISnet 1986 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

BTISnet ਦੇ ਮੁੱਖ Centre Categories

BTISnet ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਦੇ Centres ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

1. Centres of Excellence (CoEs)
2. Distributed Information Centres (DICs)
3. Distributed Information Sub-Centres (DISCs)
4. Bioinformatics Infrastructure Facilities (BIFs)

ਇਸ Network ਨੇ Bioinformatics ਵਿੱਚ:

- Research
- Training
- Teaching
- Data/Information Services
- Computational Biology

ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਨੈੱਟਵਰਕ

INTERNATIONAL INFORMATION SYSTEMS AND NETWORKS

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ International Information Systems ਹਨ:

1. **INIS** – International Nuclear Information System
2. **AGRIS** – International System for Agricultural Science and Technology
3. **INSPEC**
4. **MEDLARS**
5. **BIOSIS**
6. **ERIC**
7. **Patent Information System (PIS)**
8. **Biotechnology Information System (BIS)**

INTERNATIONAL NUCLEAR INFORMATION SYSTEM (INIS)

International Nuclear Information System (INIS) ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ Nuclear Science ਅਤੇ Technology ਦੇ **Peaceful Uses** ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ International Information System ਹੈ।

INIS **Vienna, Austria** ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ **1970** ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ **International Atomic Energy Agency (IAEA)** ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ Member States तथा international organizations ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਹੈ।

INIS Repository

INIS Repository ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ:

- Bibliographic References
- Full-Text Documents
- Scientific & Technical Reports
- Conference Proceedings
- Patents

- Theses
- ਹੋਰ Conventional ਅਤੇ Non-Conventional Literature

INIS Nuclear Science ਅਤੇ Technology ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Literature ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ Global Information Resource ਹੈ।

INIS Thesaurus

INIS ਵਿੱਚ Multilingual Thesaurus ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ Technical Terms ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਅਤੇ Search ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

INTERNATIONAL SYSTEM FOR AGRICULTURAL SCIENCE AND TECHNOLOGY (AGRIS)

AGRIS ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ:

International System for Agricultural Science and Technology

ਹੈ।

ਇਹ **Food and Agriculture Organization (FAO)** of the United Nations ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ International Agricultural Information System ਹੈ।

AGRIS Agricultural Science ਅਤੇ Technology ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ **Bibliographic Information** ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

AGRIS ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ **1974** ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਹ **1975 ਵਿੱਚ Operational** ਹੋਇਆ।

AGRIS ਦਾ ਉਦੇਸ਼ Developed ਅਤੇ Developing Countries ਦੇ Users ਨੂੰ Agriculture, Food ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ Scientific ਅਤੇ Technical Knowledge ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਅੱਜ AGRIS ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ Open/Free-Access Agricultural Bibliographic Resource ਹੈ ਅਤੇ FAO ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ **15 million ਤੋਂ ਵੱਧ records** ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

AGRIS Network

AGRIS ਇੱਕ Collaborative International Network ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ Agricultural Research Outputs ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

AGRIS ਦੇ Products ਅਤੇ Services

1. AGRIS CD-ROMs

ਪੁਰਾਣੇ Information Retrieval Environment ਵਿੱਚ AGRIS Information ਨੂੰ CD-ROM ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

(i) AGRIS CD-ROM

ਇਸ ਵਿੱਚ AGRIS ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ Agricultural Information ਦਾ Collection ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

(ii) AGRIS FHN CD-ROM

ਇਸ ਵਿੱਚ:

Food and Human Nutrition (FHN)

ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Information ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

(iii) AGRIS FORESTRY CD-ROM

ਇਸ ਵਿੱਚ:

- Forestry
- Primary Forest Products

ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Information ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

2. AGRIS Database Online

AGRIS Database ਨੂੰ Online Access ਰਾਹੀਂ ਵੀ Search ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ Notes ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ Platforms/Services ਦਾ ਉਲੇਖ ਹੈ:

- AGRIS Database Online
 - DIALOG
 - DIMDI
-

3. AGROVOC Thesaurus

AGROVOC ਇੱਕ Comprehensive **Multilingual Agricultural Thesaurus** ਹੈ।

ਇਸ ਨੂੰ FAO ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ Version **1982** ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ।

AGROVOC ਦਾ ਉਪਯੋਗ:

- Indexing
- Searching
- Agricultural Information Organization
- Multilingual Information Retrieval

ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ AGROVOC ਇੱਕ Modern **SKOS-XL Concept Scheme** ਅਤੇ Linked Data Resource ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

4. OpenAGRIS

OpenAGRIS ਇੱਕ Web Application ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ Web Sources ਤੋਂ Information ਨੂੰ Aggregate ਕਰਕੇ AGRIS Knowledge ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ Topic ਜਾਂ Bibliographic Resource ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ।

INSPEC

InspeC Scientific ਅਤੇ Technical Literature ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ **Indexing and Abstracting Database** ਹੈ।

ਇਹ **Institution of Engineering and Technology (IET)** ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

Inspec ਦਾ ਮੁੱਖ Coverage ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:

- Physics
- Electrical Engineering & Electronics
- Computers & Computing
- Control
- Mechanical & Production Engineering

ਇਸ ਵਿੱਚ Astronomy, Electronics, Communications, Computer Science, Information Technology, Electrical Engineering, Manufacturing, Production ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

INSPEC ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

INSPEC ਨੂੰ January 1967 ਵਿੱਚ Launch ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ **Science Abstracts** Service ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ Science Abstracts ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ Publications ਨੂੰ ਇੱਕ Electronic/Computerized Information Service ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ।

Science Abstracts

Science Abstracts ਦਾ ਪਹਿਲਾ Issue January 1898 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ Issue ਵਿੱਚ **110 Abstracts** ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ 10 Sections ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

Science Abstracts ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ INSPEC ਦੇ Historical/Archive Content ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਿਆ।

ਅੱਜ **Inspec Archive 1898–1968** ਦੇ Historical Records ਨੂੰ Cover ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਮੁੱਖ Inspec Database **1969** ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੇ Records ਨੂੰ Cover ਕਰਦਾ ਹੈ।

MEDLARS / MEDLINE

MEDLARS ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ **Medical Literature Analysis and Retrieval System** ਹੈ। ਇਹ U.S. **National Library of Medicine (NLM)** ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ computerized biomedical bibliographic storage and retrieval system ਸੀ। **MEDLARS 1964** ਵਿੱਚ

operational ਹੋਇਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ **1971** ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ online, interactive version **MEDLINE (MEDLARS Online)** ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਇਆ।

Exam Correction: ਪੁਰਾਣੇ notes ਵਿੱਚ “MEDLINE was established in 1964” ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ: **MEDLARS – 1964; MEDLINE – 1971**।

National Library of Medicine (NLM)

National Library of Medicine (NLM) U.S. National Institutes of Health (NIH) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ Bethesda, Maryland ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ।

NLM ਨੇ **1879** ਵਿੱਚ **Index Medicus** ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਹ medical journal articles ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ bibliographic index ਸੀ। Print *Index Medicus* ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ **December 2004** ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋਇਆ।

MEDLINE ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਾਰੀਖਾਂ

- **1964** – MEDLARS operational
- **1971** – MEDLINE online ਹੋਇਆ
- **1997** – PubMed ਨੇ Internet ਰਾਹੀਂ MEDLINE data ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ
- **2004** – Print Index Medicus ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਬੰਦ ਹੋਇਆ।

MEDLINE ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Retrieval Resources

1. MeSH

MeSH – Medical Subject Headings

MeSH, NLM ਦੀ **controlled vocabulary** ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ:

- Biomedical articles ਦੀ indexing
- Books ਅਤੇ ਹੋਰ library holdings ਦੀ cataloguing
- MeSH-indexed databases ਵਿੱਚ searching

ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Exam

Point:

MeSH = Medical Subject Headings = NLM Controlled Vocabulary.

2. MedlinePlus

MedlinePlus NLM ਦੀ consumer health information website ਹੈ।

ਇਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ authoritative ਅਤੇ up-to-date health information ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ advertisements ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਇਸ ਦਾ **Spanish-language version** ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

3. PubMed

PubMed ਇੱਕ free search and retrieval service ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ MEDLINE ਅਤੇ ਹੋਰ biomedical/life-science literature ਦੀਆਂ references ਅਤੇ abstracts ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

PubMed ਦੀ Internet launch 1997 ਵਿੱਚ ਹੋਈ। NLM ਦੀ official history ਇਸ ਨੂੰ 1997 ਵਿੱਚ launched ਦੱਸਦੀ ਹੈ।

Correction: supplied notes ਵਿੱਚ PubMed ਲਈ **January 1996** ਅਤੇ **June 1997** ਦੇ dates ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। Exam ਲਈ **1997 Internet launch** ਨੂੰ NLM ਦੀ official history ਅਨੁਸਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।

4. PubMed Central (PMC)

PubMed Central (PMC) biomedical ਅਤੇ life-sciences journal literature ਦਾ ਇੱਕ **free full-text archive** ਹੈ।

ਇਹ **National Library of Medicine (NLM)** ਵੱਲੋਂ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ ਅਤੇ **NCBI (National Center for Biotechnology Information)** ਇਸ ਦੇ development/management ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ।

5. Unified Medical Language System (UMLS)

UMLS – Unified Medical Language System

UMLS biomedical information systems ਅਤੇ services ਵਿਚਕਾਰ interoperability ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ:

- Terminology
- Classification
- Coding Standards
- Associated Resources

ਨੂੰ integrate ਅਤੇ distribute ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ effective ਅਤੇ interoperable biomedical information systems ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ Biomedical Databases

6. IndMED

IndMED ਭਾਰਤੀ Medical Journals ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇੱਕ bibliographic database ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ Indian biomedical journals ਨੂੰ cover ਕਰਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ MEDLINE ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ।

Exam

Point:

IndMED = Indian Medical Journals ਦਾ Bibliographic Database

7. MedIND

MedIND ਭਾਰਤੀ Biomedical Periodicals ਦੇ **Full-Text** ਤੱਕ Online Access ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ resource ਹੈ।

ਇਹ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ Users ਲਈ Indian Biomedical Literature ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

BIOSCIENCES INFORMATION SERVICE OF BIOLOGICAL ABSTRACTS (BIOSIS)

BIOSIS ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ **Biological Abstracts** ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

1926 ਵਿੱਚ **Society of American Bacteriologists** ਅਤੇ **Botanical Society of America** ਨੇ Life Sciences Information ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ:

- *Abstracts of Bacteriology*
- *Botanical Abstracts*

ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ **Biological Abstracts** ਬਣਾਇਆ।

1964 ਵਿੱਚ company ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ:

BioSciences Information Service of Biological Abstracts (BIOSIS)

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਨੇ indexing ਅਤੇ abstracting services ਦੇ ਨਾਲ **The Zoological Record** ਵੀ **1980–2004** ਦੌਰਾਨ publish ਕੀਤਾ।

2004 ਵਿੱਚ BIOSIS ਨੂੰ **Thomson Scientific** ਨੇ acquire ਕੀਤਾ। ਅੱਜ BIOSIS content **Clarivate** ਦੇ Web of Science ecosystem ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

BIOSIS Archive

BIOSIS Digital Archive ਵਿੱਚ *Biological Abstracts* ਦੇ print volumes **1926–1968** ਦਾ digitized content ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

BIOSIS Previews

BIOSIS Previews ਇੱਕ English-language bibliographic database ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ:

- Abstracts
- Bibliographic Records
- Citation Indexing

ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਹ Life Sciences ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Literature ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ database ਹੈ।

Print Counterparts

BIOSIS ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ historical print publications ਵਿੱਚ:

- **Biological Abstracts**
- **Biological Abstracts/RRM**
- **BioResearch Index**

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ।

EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)

ERIC – Educational Resources Information Center Education ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Literature ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ bibliographic database/information service ਹੈ।

ERIC ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ **1966** ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ U.S. Department of Education ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ support ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ERIC ਵਿੱਚ Education ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ Resources ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ:

- Journal Articles
- Research Reports
- Curriculum Guides

- Conference Papers
- Dissertations
- Theses
- Books
- Teaching Resources

Thesaurus of ERIC Descriptors

ERIC Users ਨੂੰ information search ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ **Thesaurus of ERIC Descriptors** ਨਾਮਕ controlled vocabulary ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

Exam					Point:
ERIC	=	Educational	Resources	Information	Center
ERIC Thesaurus = Thesaurus of ERIC Descriptors					

PATENT INFORMATION SYSTEM (PIS)

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ **Department of Industrial Policy and Promotion (DIPP)** ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ **Patent Information System (PIS)** ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1980 ਵਿੱਚ Nagpur ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। Official IP India records ਵੀ PIS Nagpur ਦੀ establishment ਨੂੰ 1980 ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

PIS ਦਾ ਉਦੇਸ਼ Patent Documentation ਅਤੇ Patent Information ਦੀ Search, Retrieval ਅਤੇ Dissemination ਰਾਹੀਂ Users ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ collection worldwide patent specifications ਅਤੇ patent-related literature ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ।

PIS ਦੀਆਂ Patent Search Services

1. State-of-the-Art Search

ਇਸ Search ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ Technology Field ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Patent Documents ਦੀ:

- Bibliographic Information
- Abstract

ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

2. Bibliographic Search

ਇਸ Search ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ Patent Documents ਦੀ **Bibliographic Information** ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3. English Equivalent Patent Search

ਇਸ Service ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ Patent ਦਾ **English-language equivalent** ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

4. Patent Family Search

ਇਹ ਕਿਸੇ Invention ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ **Patent Family** ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ International/Global Protection ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

5. Assisted Search

Patent Information ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ User ਨੂੰ Assisted Search Facility ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

PIS ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ

- Patent Copy Supply Service
- Patent Documentation
- Patent Information Retrieval
- Patent-related Information Dissemination

Official PIS documentation ਵਿੱਚ Patent Search ਅਤੇ Patent Copy Supply Services ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਹੈ।

**ਵਿਸ਼ਾ: ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਰਿਸੋਰਸ ਸ਼ੇਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ
ਕਨਸੋਰਟੀਆ — ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ**

Library Resource Sharing ਅਤੇ Library Cooperation

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ (Library Resource Sharing) ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸੰਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ **Library Cooperation (ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਹਿਯੋਗ)** ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਗਭਗ **200 B.C.** ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ **Alexandria Library** ਅਤੇ **Pergamum Library** ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਉਲੇਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। Library Cooperation ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਵਿੱਚ **Union Catalogue** ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ Library Cooperation ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ **1868 ਵਿੱਚ Whetting Stokes ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ Manuscripts ਦਾ Catalogue** ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ Catalogue Development 1960 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤੱਕ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਿਹਾ।

1885 ਵਿੱਚ Henry C. Bolton ਨੇ **A Catalogue of Scientific and Technical Periodicals** ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ Union List ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ **FID, IFLA ਅਤੇ UNESCO** ਨੇ Library Cooperation ਅਤੇ Information Availability ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। **1895 ਵਿੱਚ Paul Otlet** ਅਤੇ **Henri La Fontaine** ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਿਆਨ ਤੱਕ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ **FID** ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ International Documentation Movement ਨੂੰ ਬਲ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ **UDC (Universal Decimal Classification)** ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਧਨ ਬਣੀ।

Library Cooperation ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ Information ਦੀ **Availability ਅਤੇ Accessibility** ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ।

IFLA ਨੇ Library Cooperation ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ Programme ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ:

- **Universal Bibliographic Control (UBC) — 1974**
- **Universal Availability of Publications (UAP) — 1983**

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਯੋਗ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ **Books ਅਤੇ Journals** ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ **Library Cooperation** ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧ ਕੇ **Acquisition, Processing, Storage, Resource Sharing ਅਤੇ Library Professionals ਦੀ Expertise ਦੀ ਸਾਂਝ** ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ **Resource Sharing** ਸ਼ਬਦ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ।

RESOURCE SHARING

Resource Sharing ਦਾ ਅਰਥ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ Member Library ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਰੋਤ ਹੋਰ Member Libraries ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Resource Sharing ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ ਹਨ:

- Shared Cataloguing
- Library Cooperation
- Inter-Library Loan (ILL)
- Union Catalogue
- Document Delivery
- Cooperative Acquisition
- Electronic Resource Sharing

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ Resource Sharing ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਪਲਬਧ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ Users ਦੀਆਂ Information Needs ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

LIBRARY CONSORTIA

Library Consortium (ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਕਨਸੋਰਟੀਅਮ) ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ—ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ।

ਇਹ Users ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ Information Needs ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ **Collaborative ਜਾਂ Coalition Effort** ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ **Formal Cooperative Arrangement** ਵਜੋਂ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ Member Institutions Information ਜਾਂ Resources ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਧੁਨਿਕ Library Consortia ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ **Digital ਅਤੇ Electronic Resources** ਦੀ ਸਾਂਝ, Joint Subscription, Collective Negotiation, Resource Sharing ਅਤੇ Scholarly Communication ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ।

Library Consortia ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ

- Information Explosion
- Shrinking Budgets
- ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀਆਂ User Requirements
- Technological Advancements
- Library Services ਦਾ Professionalization
- Electronic Resources ਦੀ ਵਧਦੀ ਕੀਮਤ
- Collective Purchasing ਰਾਹੀਂ Cost Reduction
- Scholarly Information ਤੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪਹੁੰਚ

LIBRARY CONSORTIA IN INDIA

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ Information and Communication Technology ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਨ **1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ** ਤੋਂ Library Cooperation ਅਤੇ Networking ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਬਲ ਮਿਲਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ Electronic Resources ਅਤੇ Digital Information ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ Library Consortia ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੋਰ ਵਧਿਆ।

ਪੁਰਾਣੇ Notes ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ Indian Consortia ਹਨ:

- INDEST — 2003
- FORSA — 1981
- UGC-INFONET — 2004
- NKRC / CSIR E-Consortium — 2009
- HELINET
- IIM Consortium
- CeRA — 2007
- ICMR e-Consortia — 2001
- JCCC@ICMR — 2006

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ Consortia ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ merge, rename ਜਾਂ restructure ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ historical information ਦੇ ਨਾਲ current status ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

INDEST

Indian National Digital Library in Engineering Sciences and Technology

INDEST ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ Indian National Digital Library in Engineering Sciences and Technology ਹੈ।

ਇਹ Technical Education System ਲਈ Electronic Resources ਦੀ **Consortium-Based Subscription** ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਰਾਲਾ ਸੀ।

ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ **2003** ਵਿੱਚ Ministry of Human Resource Development (ਹੁਣ Ministry of Education) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ initiative ਵਜੋਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ Ministry ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ Expert Group ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ **Prof. N. Balakrishnan** ਇਸ Expert Group ਦੇ Chairman ਸਨ।

Consortium ਦਾ Headquarters **Indian Institute of Technology Delhi (IIT Delhi)** ਵਿਖੇ ਸੀ।

INDEST-AICTE Consortium ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ **e-ShodhSindhu** ਵਿੱਚ merge ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ICOLC ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ listing ਵੀ INDEST-AICTE ਨੂੰ “merged in e-ShodhSindhu” ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

FORSA

Forum for Resource Sharing in Astronomy/Astrophysics

FORSA ਦਾ ਪਹਿਲਾ Meeting **29 July 1981** ਨੂੰ **Raman Research Institute, Bangalore** ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ Astronomy ਅਤੇ Astrophysics ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Literature ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ Information Dissemination ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਪੁਰਾਣੇ Notes ਵਿੱਚ FORSA ਦੇ 12 Member Institutions ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

1. Aryabhatta Research Institute of Observational Sciences (ARIES), Manora Peak, Nainital
2. Bose Institute, Kolkata
3. Harish-Chandra Institute, Allahabad
4. Indian Institute of Astrophysics (IIA), Bangalore

5. Inter-University Centre for Astronomy and Astrophysics (IUCAA), Pune
6. National Centre for Radio Astrophysics (NCRA), Pune
7. Nizamiah Observatory, Department of Astronomy, Osmania University, Hyderabad
8. Physical Research Laboratory (PRL), Ahmedabad
9. Raman Research Institute (RRI), Bangalore
10. S. N. Bose National Centre for Basic Sciences, Kolkata
11. Saha Institute of Nuclear Physics, Kolkata
12. Tata Institute of Fundamental Research (TIFR), Mumbai

UGC-INFONET

UGC ਨੇ 2004 ਵਿੱਚ **UGC-Infonet E-Journals Consortium** ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ Universities ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ Disciplines ਵਿੱਚ Electronic Journals ਅਤੇ Databases ਤੱਕ Online Access ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਇਸ Programme ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ Universities ਵਿੱਚ Electronic Resources ਦੀ Accessibility ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ।

INFLIBNET Centre ਇਸ Project ਦੀ Coordination ਅਤੇ Monitoring ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ University Library Professionals ਨੂੰ Electronic Resources ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਬੰਧੀ Training ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ UGC-INFONET ਸਮੇਤ ਕਈ ਪੁਰਾਣੀਆਂ e-resource consortium initiatives ਨੂੰ **e-ShodhSindhu: Consortium for Higher Education Electronic Resources** ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। e-ShodhSindhu ਅੱਜ ਵੀ ICOLC ਦੀ participating-consortia listing ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ।

NATIONAL KNOWLEDGE RESOURCE CONSORTIUM (NKRC)

CSIR E-Journals Consortium ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਧੇ ਹੋਏ Scope ਕਾਰਨ **National Knowledge Resource Consortium (NKRC)** ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।

ਪੁਰਾਣੇ Notes ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ 2009 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਲਾਭ **Council of Scientific and Industrial Research (CSIR)** ਦੀਆਂ Laboratories ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ Coverage ਵਧਿਆ ਅਤੇ Science & Technology

Institutions ਅਤੇ CSIR Laboratories ਨੂੰ Electronic Information Resources ਤੱਕ Access ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੇ Resources ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ ਹਨ:

- E-Journals
- Patents
- Standards
- Citation Databases
- Bibliographic Databases
- Open Access Science & Technology Resources

NKRC ਅੱਜ ਵੀ ICOLC ਦੀ participating consortia listing ਵਿੱਚ **National Knowledge Resource Consortium (NKRC)** ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੈ।

IIM CONSORTIUM

Indian Institutes of Management (IIMs) ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ Management Education Institutions ਹਨ।

IIM Library Consortium ਦਾ ਵਿਚਾਰ Libraries ਵਿਚਕਾਰ Resource Sharing ਲਈ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ।

2000 ਤੋਂ IIMs ਦੇ Librarians ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ subscribe ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ **CD-ROM ਅਤੇ Digital Databases** ਦੇ Resource Sharing ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ IIM Consortium ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ IIM Libraries ਦੇ Electronic ਅਤੇ Digital Information Resources ਦੀ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਰਿਹਾ।

HELINET

Health Sciences Library and Information Network

HELINET ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ **Health Sciences Library and Information Network** ਹੈ।

ਇਸ Consortium ਨੂੰ **Rajiv Gandhi University of Health Sciences (RGUHS)** ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ Notes ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 2003 ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ Health Sciences ਅਤੇ Medical Education ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Quality Information Resources, ਖਾਸ ਕਰਕੇ Medical Journals ਅਤੇ Electronic Resources ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ।

CeRA

Consortium for e-Resources in Agriculture

CeRA ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ Consortium for e-Resources in Agriculture ਹੈ।

ਇਹ Consortium November 2007 ਵਿੱਚ Indian Agricultural Research Institute (IARI), Pusa, New Delhi ਵਿਖੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਨੂੰ National Agricultural Innovation Project (NAIP) ਵੱਲੋਂ funding ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ National Agricultural Research System (NARS) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ Agricultural Information ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ E-Resources ਤੱਕ Access ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ:

- Researchers
- Teachers
- Scientists
- Students
- Extension Workers
- Policy Planners
- Administrators

ICMR E-CONSORTIA

Indian Council of Medical Research (ICMR) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Library Consortia ਵਿੱਚ ICMR e-Consortia ਅਤੇ JCCC@ICMR ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ।

JCCC@ICMR

J-Gate Custom Content for ICMR (JCCC@ICMR) ਨੂੰ 2006 ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ Medicine ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ subscribed ਅਤੇ Open Access Journals ਲਈ Single-Point Access ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ICMR e-Consortia

ਪੁਰਾਣੇ Notes ਅਨੁਸਾਰ **ICMR e-Consortia** — 2001 ਤੋਂ ICMR Institutes ਦੇ Users ਨੂੰ Subscribed Journals ਤੱਕ Access ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ।

Access ਲਈ **IP Authentication** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ Users ਨੂੰ Electronic Resources ਦੀ Effective Use ਲਈ Training Programmes ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

LIBRARY CONSORTIA INTERNATIONAL —

ਪੁਰਾਣੇ Notes ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ International Consortia ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- **CARLI** — 2005
- **CONCERT** — 1990
- **SANLiC** — 2011
- **CURL** — 1983
- **ICOLC** — 1997

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੀ organisational identity ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਦਲੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਾਂ updated status ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

CARLI

Consortium of Academic and Research Libraries in Illinois

CARLI ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ **Consortium of Academic and Research Libraries in Illinois** ਹੈ।

ਇਹ **July 2005** ਵਿੱਚ Illinois ਦੀਆਂ Academic ਅਤੇ Research Libraries ਦੀਆਂ Consortium Needs ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

CARLI ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ Illinois ਵਿੱਚ ਕਈ Cooperative Library initiatives ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ:

- **Illinois Cooperative Collection Management Program (ICCMP)** — 1986
- **Illinois Digital Academic Library (IDAL)** — 1999
- **Illinois Library Computer Systems Organization (ILCSO)** — 1980

ਇਨ੍ਹਾਂ initiatives ਨੇ Collection Development, Electronic Resource Licensing ਅਤੇ Library Systems ਵਿੱਚ Cooperative Activity ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ।

CONCERT

Consortium on Core Electronic Resources in Taiwan

CONCERT ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ **Consortium on Core Electronic Resources in Taiwan** ਹੈ।

ਇਹ **1990** ਵਿੱਚ Web-Based Full-Text Documents ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ Members ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ Taiwan ਦੀਆਂ:

- Universities
- Colleges
- Research Institutes

ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ ਹਨ।

2002 ਵਿੱਚ CONCERT ਨੇ **22 International Database Systems** Lease ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ Ministry of Education ਅਤੇ National Applied Research Laboratories ਵੱਲੋਂ ਅੰਸ਼ਿਕ Funding ਮਿਲੀ ਸੀ।

SANLiC

South African National Library and Information Consortium

SANLiC South Africa ਦੀਆਂ Higher Education ਅਤੇ Research Libraries ਦਾ Consortium ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ Notes ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ **2011** ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। SANLiC ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ participating institutions ਨੂੰ **Cost-Effective ਅਤੇ Affordable Scholarly Electronic Information** ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਅੱਜ SANLiC ਇੱਕ **Non-Profit Organisation** ਹੈ ਜੋ Member Institutions ਦੀ Collective Purchasing Power ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ Scholarly Information ਅਤੇ Communication Resources ਦੀ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ Southern Africa ਦੀਆਂ **37 Research ਅਤੇ Academic Institutions** ਨੂੰ represent ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ publishers ਨਾਲ agreements ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

SANLiC ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ:

- Electronic Resource Licensing
- Collective Purchasing
- Read & Publish Agreements
- Open Access
- Transformative Agreements

ਵਰਗੇ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਸ ਦਾ Newsletter **SCANLiCTALK** ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

CURL

Consortium of University Research Libraries

CURL ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ **Consortium of University Research Libraries** ਹੈ।

ਇਹ United Kingdom ਦੀਆਂ University Research Libraries ਦਾ Consortium ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ **1983** ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

CURL ਦੀਆਂ ਕਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ **JISC** ਵੱਲੋਂ Funding ਮਿਲਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ Member Institutions ਨੂੰ Distributed ਅਤੇ Hybrid Research Library Services ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ Researchers ਲਈ Research Resources ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ।

CURL ਦੀਆਂ Services ਅਤੇ Projects

Online Databases

CURL Database ਵਿੱਚ Member Libraries ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ Documents ਦੇ Bibliographic Records ਦੇ ਨਾਲ Library of Congress ਵਰਗੇ ਹੋਰ Sources ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ Data ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

COPAC

COPAC ਇੱਕ Union Catalogue ਸੀ ਜੋ CURL Member Libraries ਦੇ Merged Online Catalogues ਤੱਕ Free Access ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ।

Current update: COPAC ਦੀਆਂ Catalogue Services ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ Jisc ਦੇ **Library Hub Discover** ਵਿੱਚ integrate ਹੋ ਗਈਆਂ; ਇਸ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ Notes ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ COPAC Website/Service ਅੱਜ ਦੇ Current Resource ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

Archives Hub

Archives Hub ਇੱਕ Collaborative Service ਹੈ ਜੋ UK ਦੀਆਂ Universities ਅਤੇ Colleges ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ Archive Collections ਦੇ Descriptions ਲਈ Single Point of Access ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

Britain in Print

Britain in Print ਇੱਕ Collaborative Project ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ Heritage Lottery Fund ਵੱਲੋਂ Funding ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ Edinburgh University Library ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ CURL Libraries ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

CURL-CoFoR

CoFoR (Collaboration For Research) CURL ਦੀ ਇੱਕ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ Member ਅਤੇ ਹੋਰ Research Libraries ਨੂੰ Collaborative Acquisition ਅਤੇ Retention ਲਈ:

- Templates
- Guidelines
- Recommendations

ਵਰਗੇ Practical Tools ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ।

EIFL

EIFL – Electronic Information for Libraries ਇੱਕ Non-Profit Organisation ਹੈ ਜੋ Developing ਅਤੇ Transition Countries ਵਿੱਚ Libraries ਅਤੇ Knowledge Institutions ਨੂੰ Scholarly Information ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ Global Network ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ Africa, Asia, Europe ਅਤੇ Latin America ਸਮੇਤ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ICOLC

International Coalition of Library Consortia

ICOLC ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ International Coalition of Library Consortia ਹੈ।

ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇੱਕ Single Library Consortium ਦੀ ਬਜਾਏ **Library Consortia ਦਾ International Coalition/Network** ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ Informal Meeting **1997** ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ।

ICOLC ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ Library Consortia ਵਿਚਕਾਰ Common Issues, Electronic Resources, Licensing, Pricing, Scholarly Communication ਅਤੇ ਹੋਰ Consortium-related ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ Discussion ਅਤੇ Information Exchange ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ICOLC information ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ **243 participating/member consortia** ਦਰਜ ਹਨ, ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ Libraries ਨੂੰ represent ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੀ current listing ਵਿੱਚ **e-ShodhSindhu, NKRC, INDEST-AICTE (merged in e-ShodhSindhu), CONCERT, SANLiC ਅਤੇ EIFL** ਵਰਗੇ Consortia ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।